PIKC DAUGAVPILS DIZAINA UN MĀKSLAS SKOLA
«SAULES SKOLA»

MĀCĪBU PRIEKŠMETS:
TĒLOTĀJKOMPOZĪCIJA UN DIZAINU PAMATI

SPECIALITĀTE:
PROFESIONĀLĀS IEVIRZES IZGLĪTĪBAS PROGRAMMA «VIZUĀLI PLASTISKĀ MĀKSLA»

MOZAĪKA PĒC M.K. EŠERA DARBU MOTĪVIEM

MEDOTISKĀ IZSTRĀDNE

IZSTRĀDNES AUTORE: **JEĻENA NIČAJA**

DAUGAVPILS
2021

ANOTĀCIJA:

- **JEĻENA NIČAJA**
- **MOZAĪKA PĒC M.K.EŠERA DARBU MOTĪVIEM**
- **Sasniedzamais rezultāts:** Radošās un loģiskās domāšanas attīstības sekmēšana, izveidojot pašsacerēto kompozīciju uz M. K. Ešera mozaīku veidošanas principu pamata.
- **Mērķauditorija:** Profesionālās ievirzes izglītības programmas «Vizuāli plastiskā māksla» 4. klases audzēkņi (11 – 16 gadi) un pedagogi
- **Metodiskās izstrādnes praktiskais pielietojums:** Tēlotājkompozīcijas , Dizainu pamatu, Grafikas, Struktūras un formas tekstila stundas
- **Uzskates un citi mācību līdzekļi:** pedagoga un audzēkņu darbu fotoparaugi, grāmatas un internetresursi
- **Metodiskās izstrādnes aktualitāte/novitāte:** Pildot aprakstīto uzdevumu, audzēkņi nevis intuitīvi interpretē M. K. Ešera darbus, bet tiek iepazīstināti ar mozaīkas detaļas veidošanas un mozaīkas laukuma aizpildīšanas principiem un niansēm. Uzdevumu var pildīt dažādās tehnikās un dažādos mācību priekšmetos.

SATURS:

IEVADS……4

1. Moris Kornēlijs Ešers. Daiļrade……5

2. Pašsacerētā mozaīka pēc M. K. Ešera darbu motīviem. Darba gaita……12

3. Uzdevuma diferenciācijas varianti. Starppriekšmetu saikne……17

SECINĀJUMI……21

LITERATŪRAS SARAKSTS……22

IEVADS:

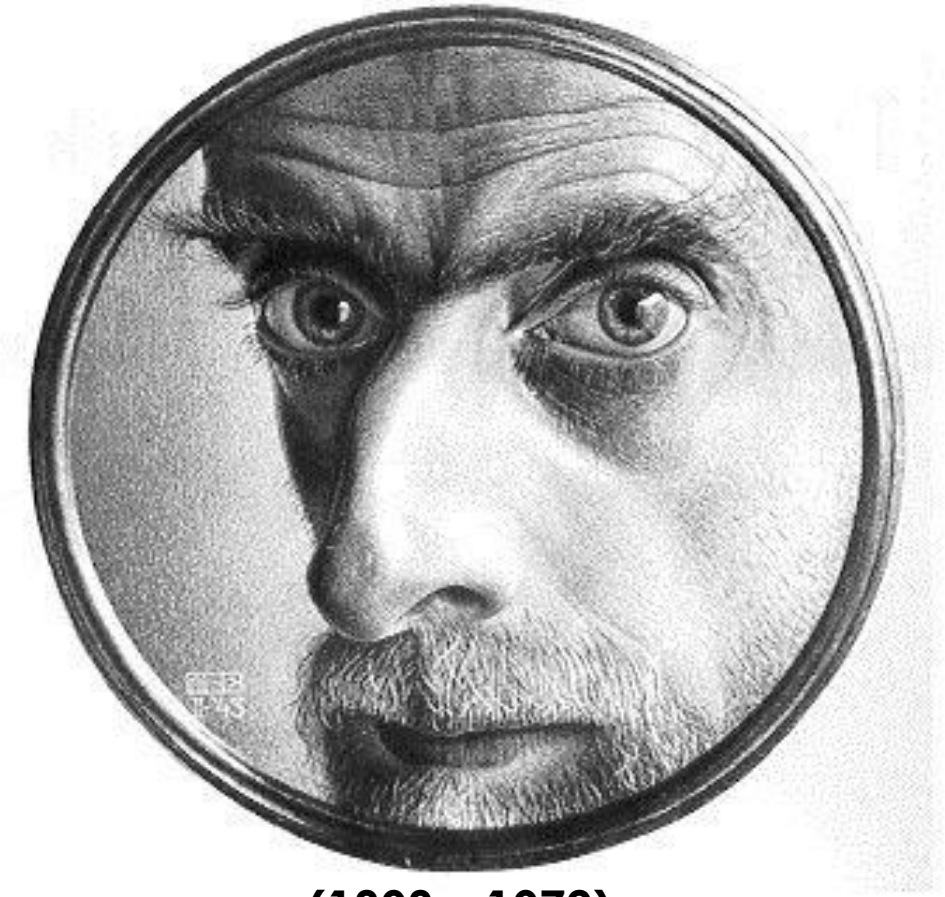
Darba mērķis:

Attīstīt radošo un loģisko domāšanu, izveidojot pašsacerēto mozaīkas kompozīciju, balstoties uz M. K. Ešera mozaīku veidošanas principiem.

Darba uzdevumi :

- Iepazīties ar grafiķa M. K. Ešera daiļradi.
- Izveidot mozaīkas trafaretu uz kvadrāta laukuma pamata.
- Saskatot abstraktajā siluetā konkrētu tēlu, papildināt to ar detaļām līdz tas kļūst visiem acīmredzams un saprotams.
- Piemeklēt piemērotākos krāsu risinājumu un tehnikas variantus.
- Aizpildīt kvadrāta laukumu ar klājošo rakstu, izmantojot pašsacerētu mozaīkas detaļu, un izkrāsot to.

1. MORIS KORNĒLIJS EŠERS. DAIĻRADE.

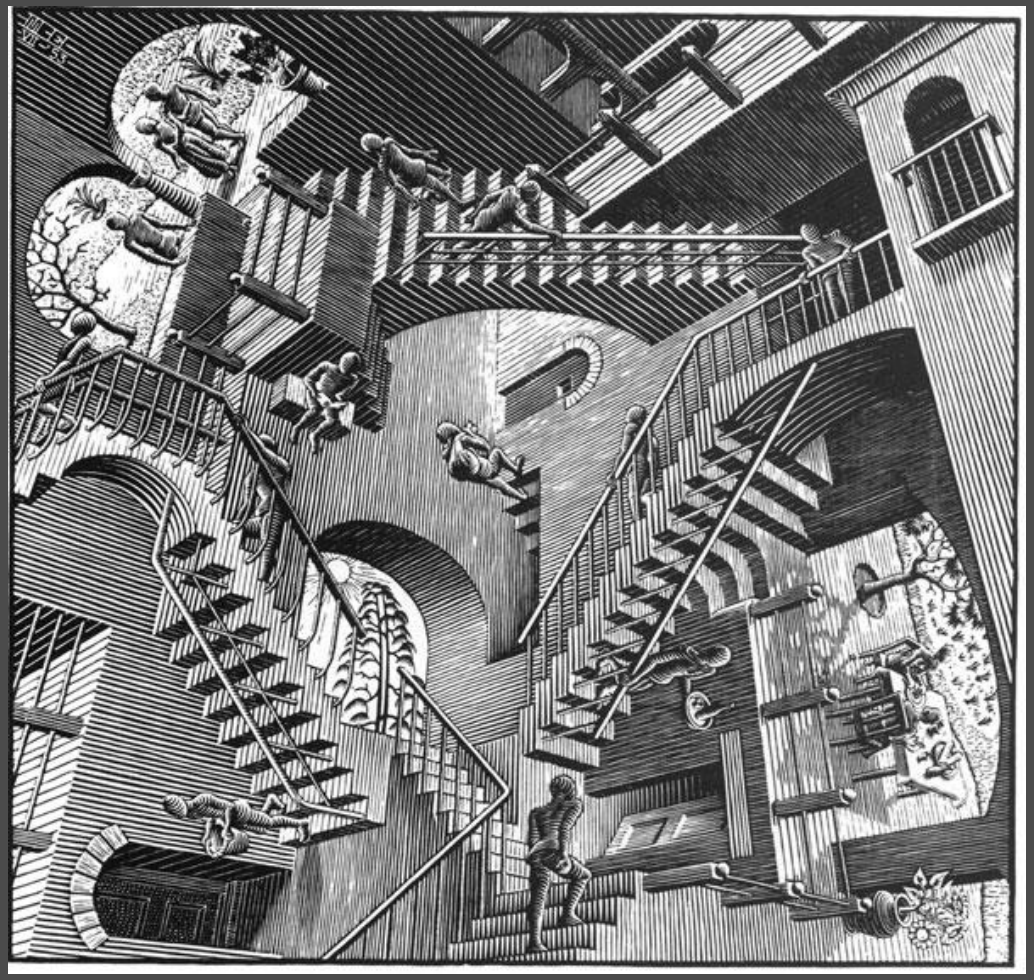
(1898 – 1972)

Interesanti fakti par mākslinieku un viņa daiļradi.

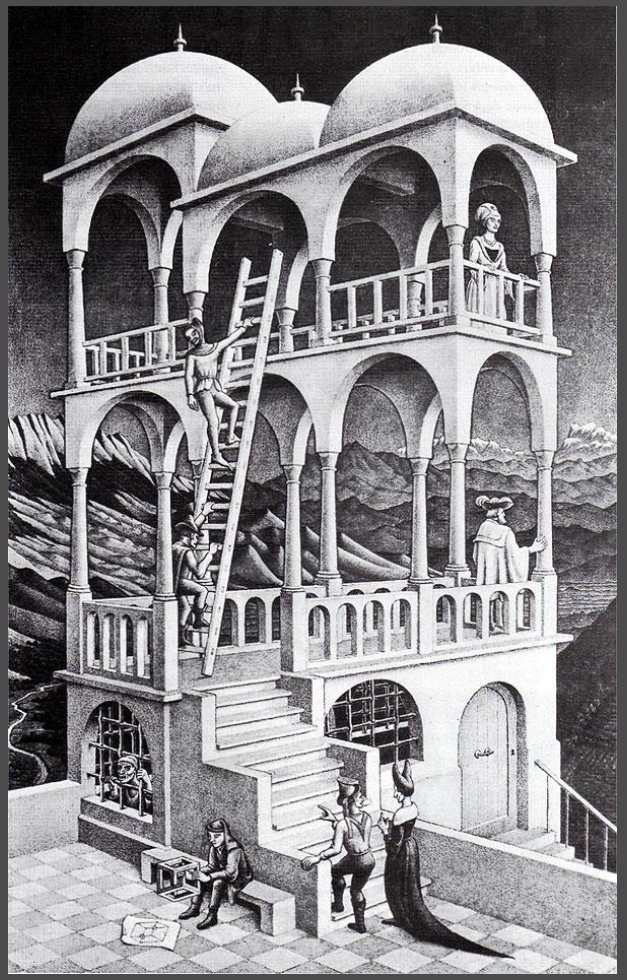
- Ešers ir viens no pasaulē pazīstamākajiem grafiķiem.
- Mākslinieks ir pazīstams ar savām optiskajām ilūzijām un matemātiski konstruktīvajiem mākslas darbiem, kaut gan viņam nebija speciālās matemātikas izglītības.
- Viņš ir dzimis Holandē, kur arī pavadīja savus bērnības un jaunības gadus. Vēlāk apmetās uz dzīvi Itālijā.
- Tāpat kā visi bērni, Moriss nemaz negribēja mācīties skolā, tāpēc viņa atzīmes nebija visai labas. Un dīvainā kārtā tikai zīmēšana izraisīja patiesu interesi.
- Ešers apzināti izvēlējās gravētāja profesiju, jo jau no mazotnes bija ieinteresēts attēlu atkārtošanā, ko varēja izdarīt tikai izmantojot drukas tehnoloģiju.
- Gluži kā lielākā daļa pasaules slavenāko mākslinieku, Ešers bija kreilis.

- Ešers kļuva slavens jau savas dzīves laikā.
- Mākslinieks ir izveidojis 448 litogrāfijas un grebumus kokā, kā arī vairāk nekā 2000 zīmējumus un skices.
- Galvenie virzieni Ešera daiļradē ir imparts, mozaīkas un fraktāli, kaut gan sava radošā ceļa sākumā viņš attēloja portretus, ainavas, dzīvniekus un augus, grāmatu ilustrācijas un ekslibrus.
- Kad Ešeram bija 18 gadi, viņš izveidoja savu pirmo linogriezumu, kurā attēloja tēva portretu.
- Bet 1923. gadā (25 gadi) sarīkoja savu pirmo personālizstādi, kurā māksliniekam izdevās pārdot vienu darbu . Un kad grafiķim bija 35 gadi, Amsterdamas Pilsētas muzejs no Ešera iegādājās veselus 26 darbus.
- Ešers ne tikai strādāja pie zīmējumiem un grafikas darbiem, bet arī publicēja savus matemātiski –maksliniecisku pētījumu un eksperimentu rezultātus.
- Un, pateicoties tik daudzpusīgai darbībai , māklinieka darbi sāka parādīties visā pasaulē pēc Otrā pasaules kara.

Impārts. Tulk. no angļ. *impossible art – neiespējamā māksla*. Šī mākslas virziena mērķis – attēlot neiespējamas figūras neiespējamā telpā un Ešers ir spilgtākais šī virziena pārstāvis.

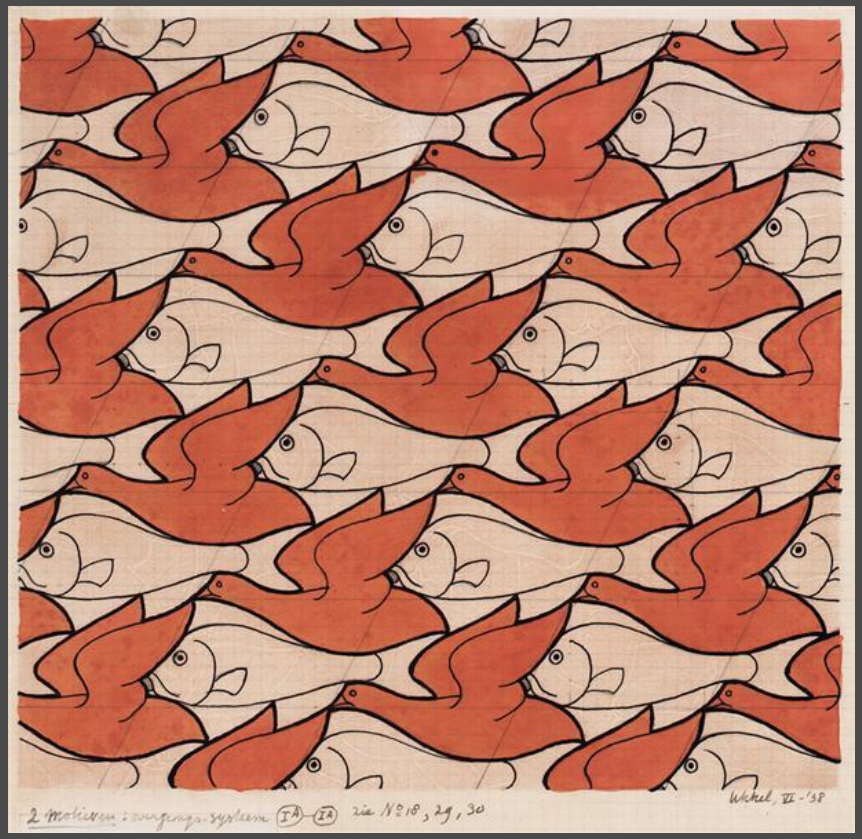

Litogrāfija «Relativitāte»

Litogrāfija «Belvedere»

Mozaīka. Vienā no saviem ceļojumiem Ešers apmeklēja Spānijas valsti. Viņu pārsteidza Alhambra Granadā un mošeja Kordovā, kur viņš iepazinās ar arābu dekoratīvo mākslu jeb mozaīku Pēc šā brauciena mākslinieks sāka aktīvi eksperimentēt ar mozaīku attēlu izveidošanu.

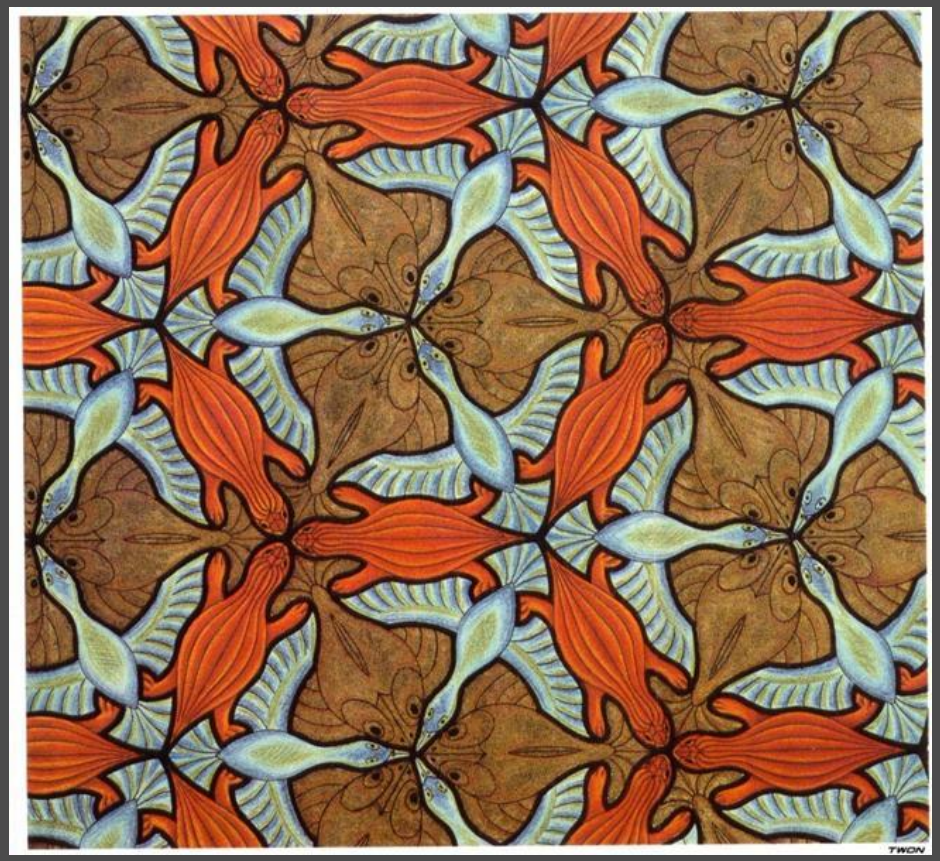

«Putns-zivs»

«Pegasus (No. 105)»

Mozaīka ir noslēgtu figūru salikums, ar kuru palīdzību var aizpildīt plakni bez figūru šķērsojumiem, vien uz otru figūru pārklājumu un spraugu starp tiem. Mozaīku pamatā ir pareizi daudzstūri - kvadrāts, vienādmalu trijstūris, sešstūris.

«Simetrisks zīmējums»

«Ķirzaka»

Fraktālis - burtiski *sastāvošs no fragmentiem* - ir attēlā ietverta ģeometriska figūra, kas precīzi saglabā savu apveidu neatkarīgi no tā, kā tiek palielināts vai samazināts pats attēls.
Moriss Ešers ir viens no pirmajiem, kas sāka attēlot fraktāļus. Tikai pēc desmitgadēm zinātnieki sāka studēt šo figūru īpašības un ar datora palīdzību izveidot to, ko Ešers zīmēja ar roku. Fraktāļu rakstu M. K. Ešers demonstrēja izstādē Londonā jau1956. gadā, kaut gan fraktāļu jēdziens tika ieviests tikai 1975. gadā.

«Dzīves ceļš I»

«Mazāks un māzāks»

2. PAŠSACERĒTĀ MOZAĪKA PĒC M.K.EŠERA DARBU MOTĪVIEM. DARBA GAITA.

Mācību stundu skaits: 8 mācību stundas.

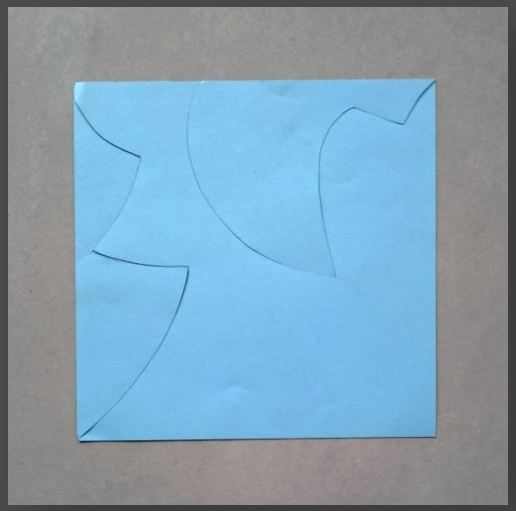
Vērtēšanas kritēriji:

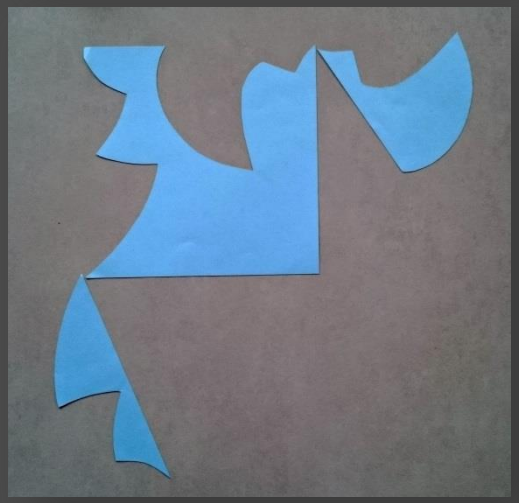
- mozaīkas trafareta tēla izteiksmība un oriģinalitāte (0 – 3 balles),
- krāsu risinājums (0-3 balles),
- atbilstoša tehnikas izvēle saistībā ar darba kompozīciju (0 - 2 balles),
- darba kvalitāte un noformējums (0 – 2 balles).

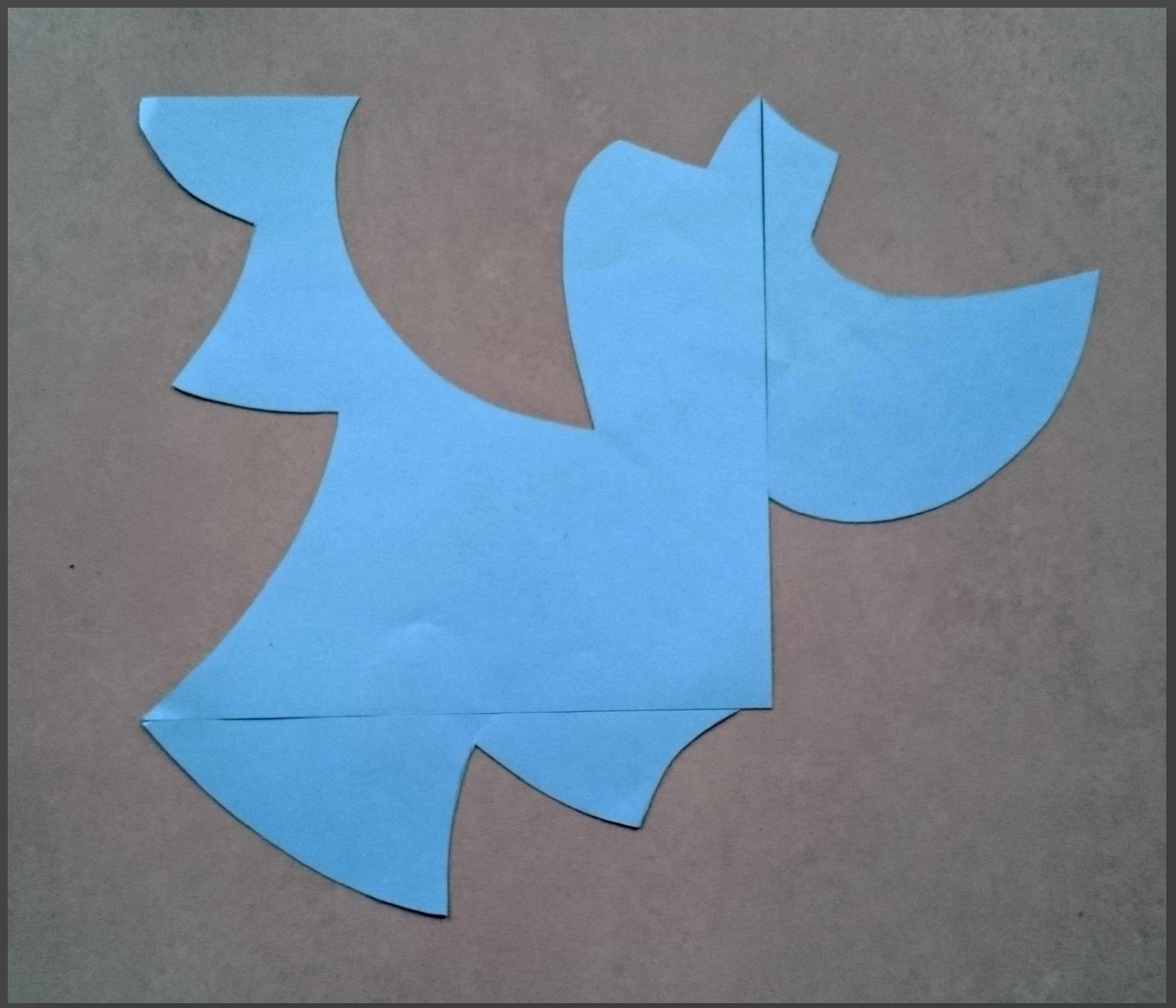
Darbam nepieciešamie materiāli:

Rāsēšanas lapa A3, grafīta zīmulis, dzēšgumija, lineāls, šķēres, līmlente, flomasteri/ krāsainie zīmuļi/ pildspalvas

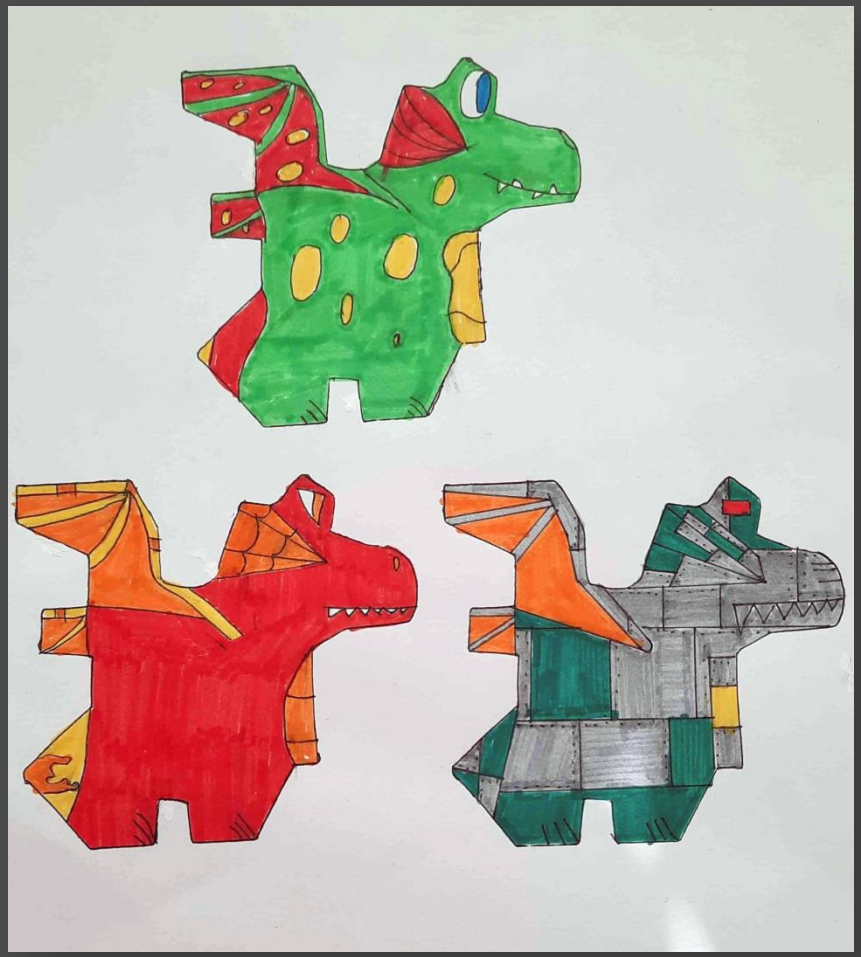
Mozaikas trafareta izgatavošana uz kvadrāta formas pamata.

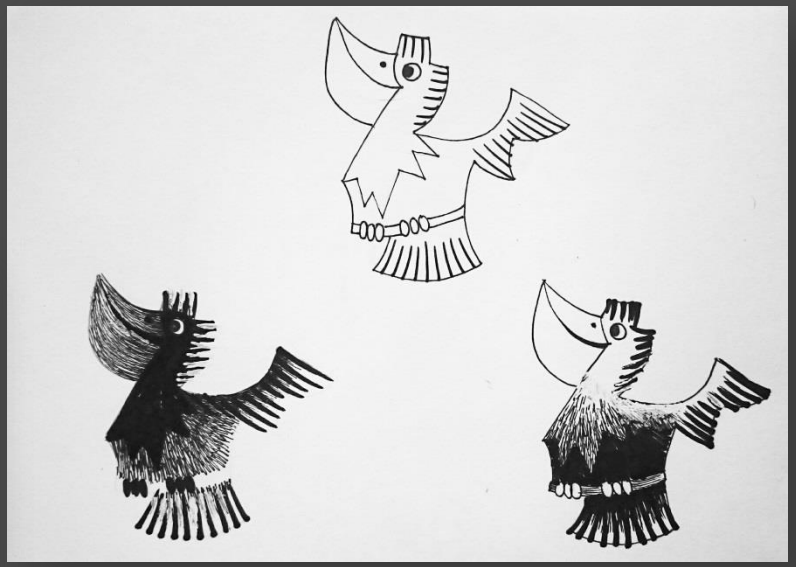

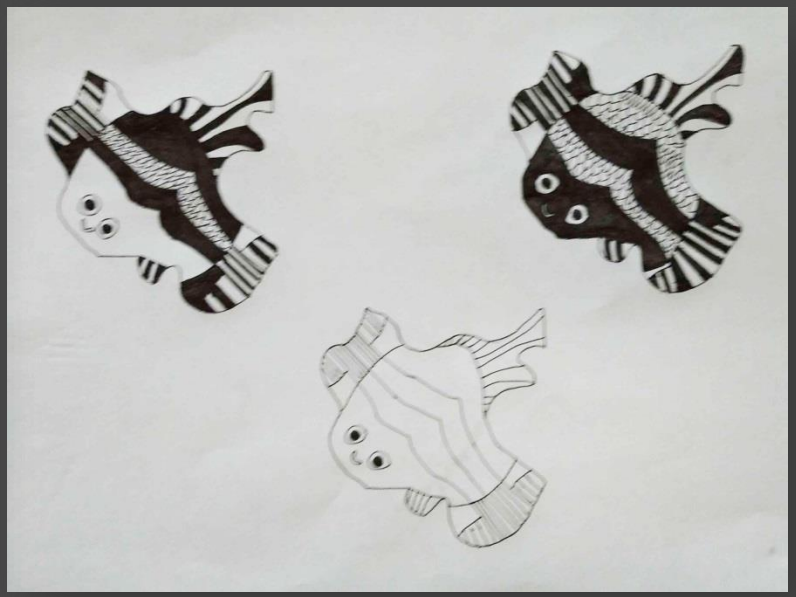

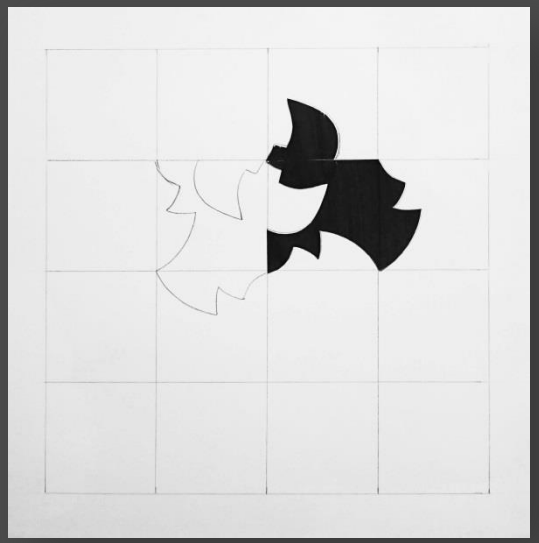
Abstrakta silueta pārveidošana konkrētajā tēlā.
Krāsu risinājumu meklēšana.

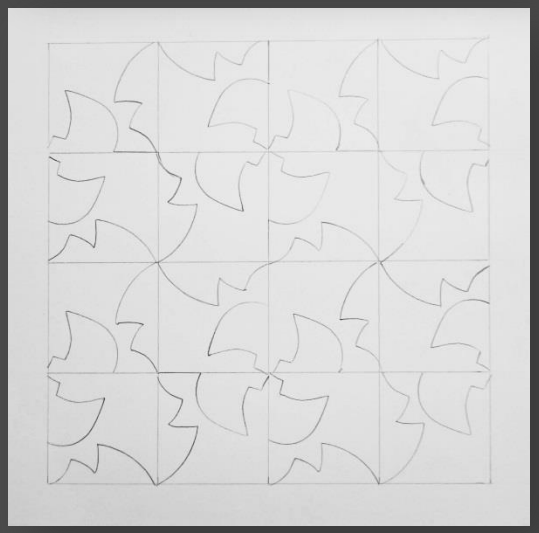

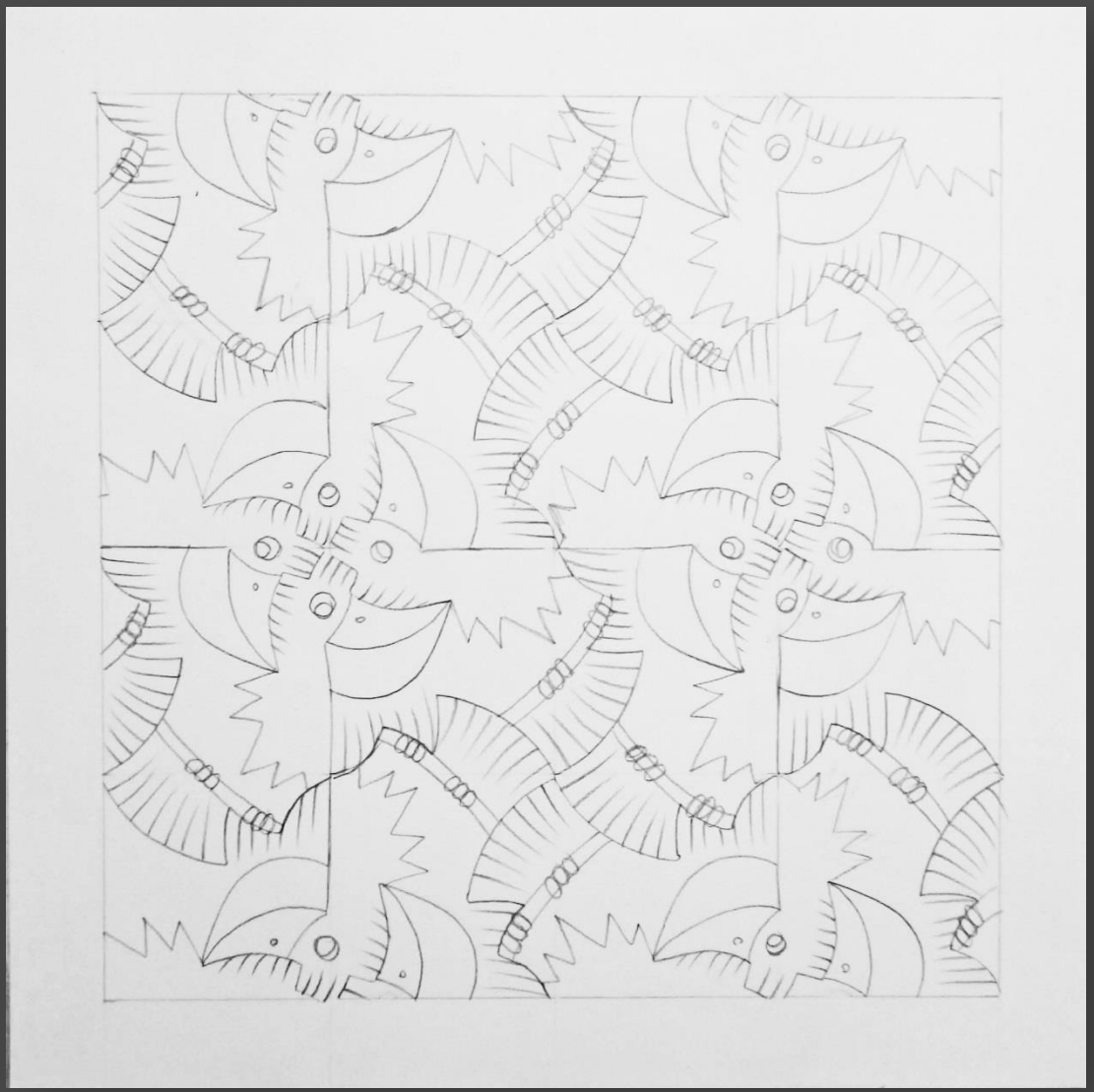

Lielā kvadrāta laukuma aizpildīšana ar mozaikas trafaretu. Mozaikas elementu detalizācija.

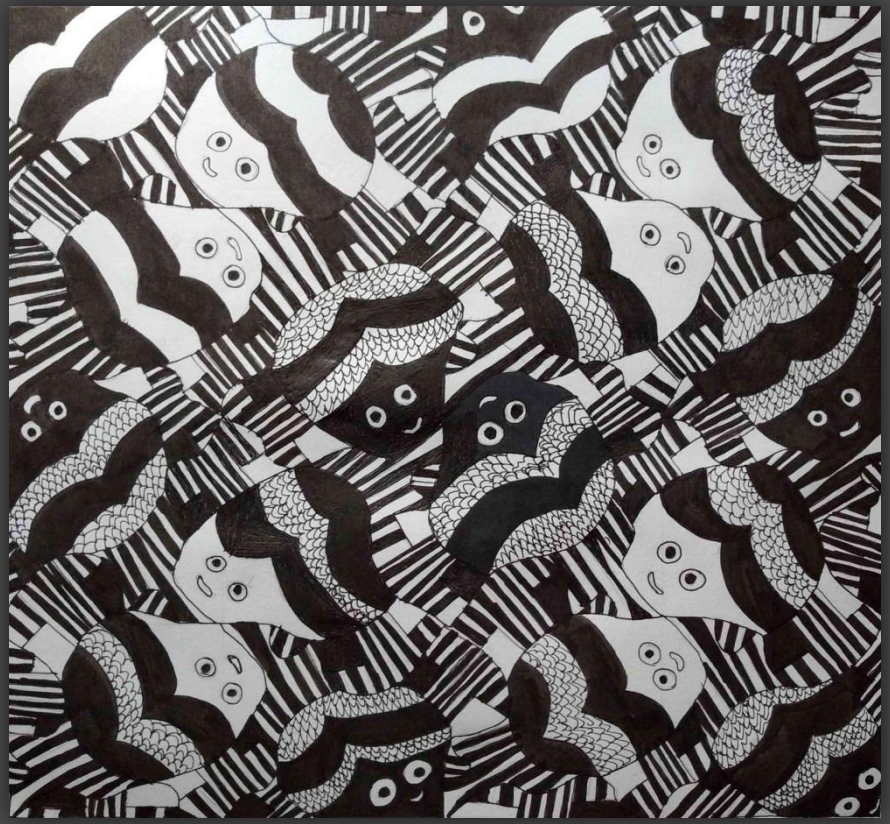

Mozaikas krāsu risinājums.

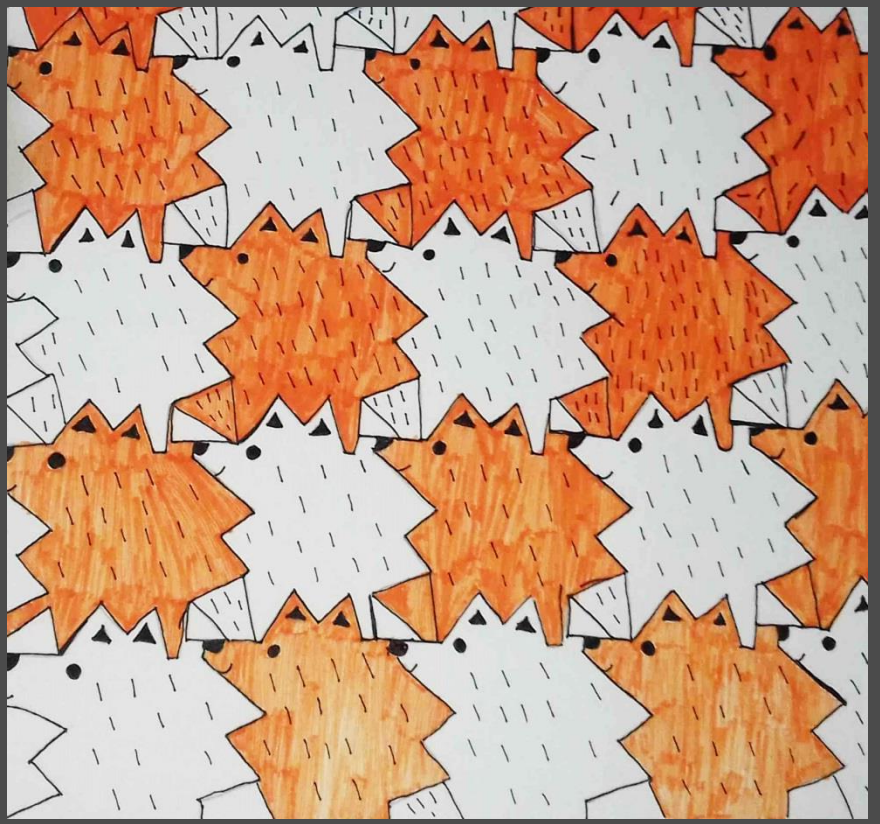

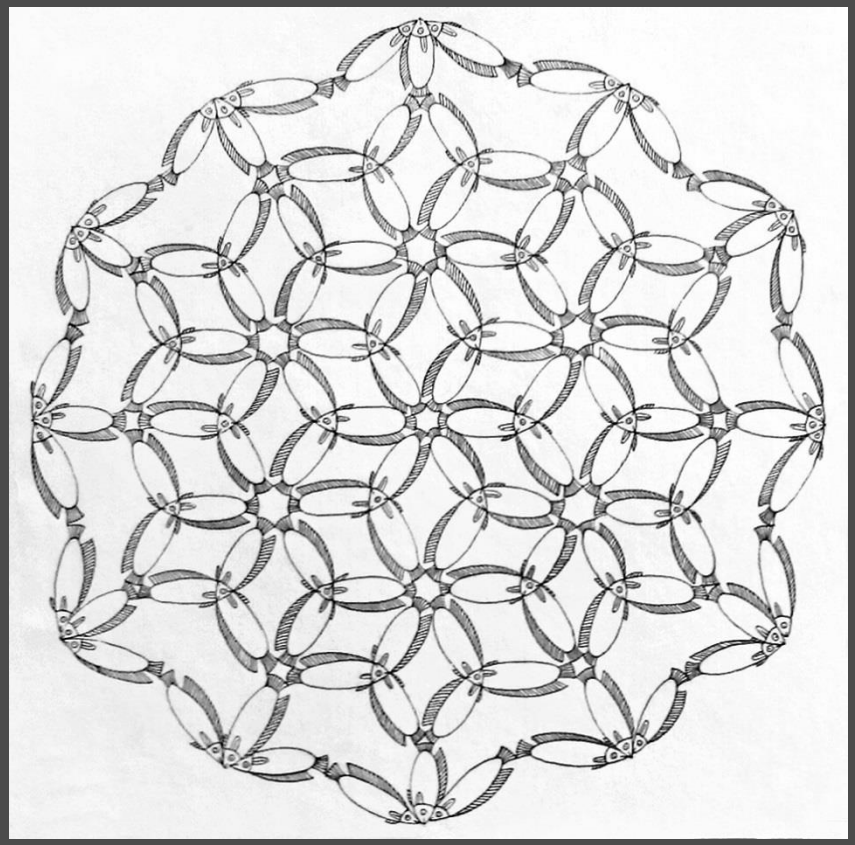
3. UZDEVUMA DIFERENCIĀCIJAS VARIANTI. STARPPRIEKŠMETU SAIKNE.

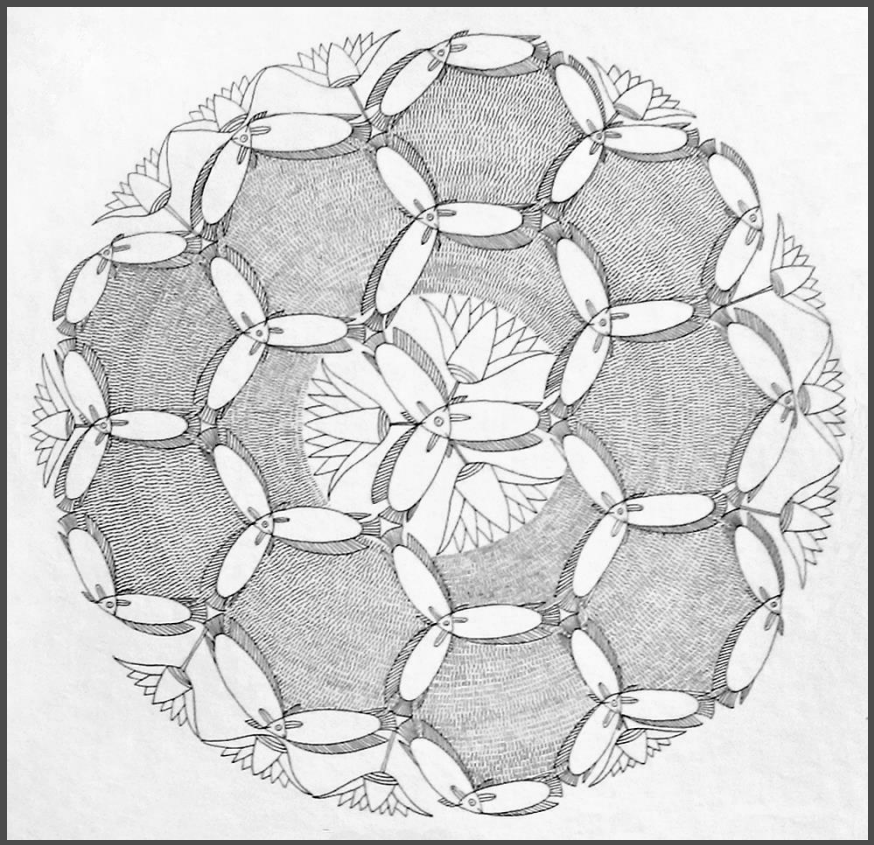

Mozaīkas izveide uz citu pareizo daudzstūru pamata (vienādmalu trijstūris, sešstūris).

Mozaīkas izveide uz šaha principa pamata.

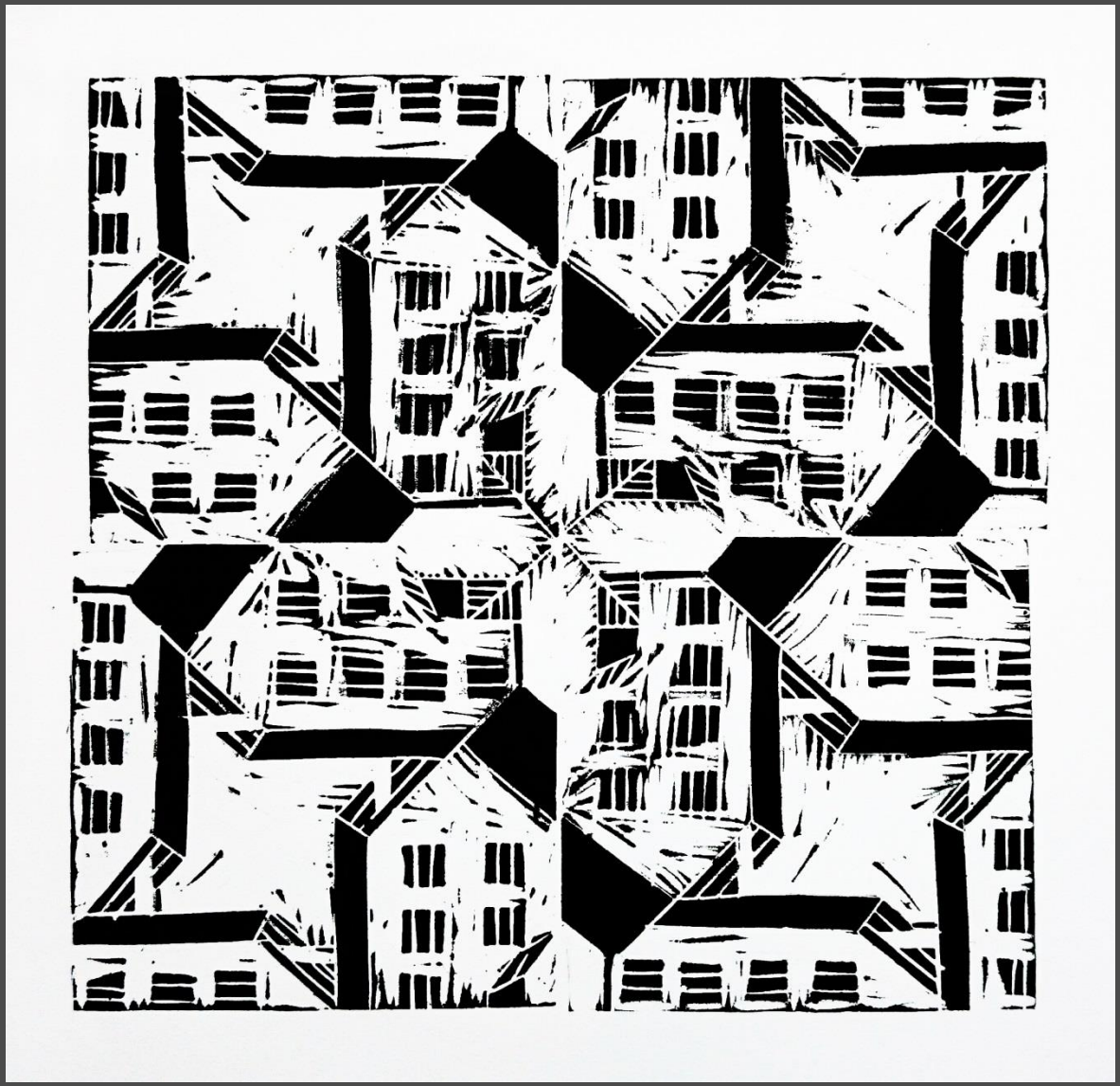

Mozaīka pēc M.K. Ešera darbu motīviem. Centra kompozīcija.

Mozaikas fragmenta izmantošana T-krekla dizaina risinājumā.

Mozaika pēc M.K. Ešera darbu motīviem. Linogriezums.

SECINĀJUMI:

- Uzdevums palīdz paplašināt audzēkņu redzesloku mākslas vēstures jomā.
- Visgrūtākā uzdevuma daļa ir nevis konkrētā atpazīšana abstrakstājā, bet tā pārveidošana izteiksmīgajā un pārliecinošajā tēlā – stilizācija.
- Darba gaitas ilustrācijas gan palīdz audzēkņiem uzdevuma izprātnē (it īpaši attālināto mācību apstākļos), gan arī ierobežo iztēli. Vairāki audzēkņi apzināti vai neapzināti kopē parauga risinājumu tā vietā, lai piedāvātu savus variantus.
- Uzdevums atbilst audzēkņu vecumam, prasmēm un iemaņām, sekmē radošās un loģiskās domāšanas attīstību un ir vienādi interesants gan jaunākiem, gan vecākiem audzēkņiem, jo pastāv uzdevuma satura diferenciācijas iespējas.

LITERATŪRAS SARAKSTS:

- Escher, M. C. *Graphik und Zeichnungen*. Berlīne: Taco, 1989.
- Schattschneider, D. *M.C.Escher Visions of Symmetry*. Londona: Thames & Hudson, 2004.
- https://co.pinterest.com/pin/563654328088559992/
- https://dukonference.lv/files/proceedings_of_conf/53konf/datorzinatnes/Soldatjonoka.pdf
- https://lv.wikipedia.org/wiki/Moriss_Kornēlijs_Ešers
- https://mpradist.ru/lv/mauric-esher-ili-nevozmozhnoe---vozmozhno-postery-peprodukcii-kartin.html
- https://spoki.lv/slavenibas/MK-Esers-1898-1972/208585
- https://www.wikiart.org/en/m-c-escher/all-works#!#filterName:all-paintings-chronologically,resultType:masonry